

Protokół

6. posiedzenia, III. sesyi, IV. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 18. czerwca 1880.

Początek o godzinie 10. minut 30 rano.

Przewodniczący: Marszałek krajowy Ludwik hr. Wodziecki.

Sekretarze: Czaykowski Alfons, Jasiński Józef, Stadnicki Jan i Turzański.

Obecnych posłów: 113.

Ze strony Rządu: Wiceprezydent c. k. Namiestnictwa Filip Zaleski.

Marszałek zagaja posiedzenie i oznajmia, że protokół z 5. posiedzenia uznaje za przyjęty, gdyż nie podniesiono przeciw niemu żadnego zarzutu.

Sekretarz poseł Jasiński Józef czyta dostatecznie poparty wniosek posła Wolańskiego Erazma o powstrzymanie budowy drogi krajowej z Chorostkowa do Suchostawu aż do dalszego postanowienia.

Tenże sekretarz czyta dostatecznie poparty wniosek posła Wolańskiego Władysława, wzywający Rząd, aby Radzie Państwa przedłożył nową ustawę, normującą opust podatków w razie szkód elementarnych.

Marszałek oświadcza, że z tymi wnioskami postąpi według regulaminu.

Sekretarz poseł Jasiński Józef czyta spis petycyi, od Nru 131. do Nru 153. przydzielonych przez Marszałka następującym komisjom:

Nr. 131 komisji administracyjnej, Nr. 132 komisji edukacyjnej, Nr. 133 komisji gminnej, Nr. 134 komisji administracyjnej, Nr. 135 komisji administracyjnej, Nr. 136 komisji prawniczej, Nr. 137 komisji administracyjnej, Nr. 138 komisji szkolnej, Nr. 139 komisji budżetowej, Nr. 140 komisji kultury krajowej, Nr. 141 komisji petycyjnej, Nr. 142 komisji administracyjnej, Nr. 143 komisji petycyjnej, Nr. 144 komisji petycyjnej, Nr. 145 komisji budżetowej, Nr. 146 komisji

szkolnej, Nr. 147 komisji budżetowej, Nr. 148 komisji szkolnej, Nr. 149 komisji budżetowej, Nr. 150 komisji edukacyjnej, Nr. 151 komisji edukacyjnej, Nr. 152 komisji petycyjnej, Nr. 153 komisji administracyjnej.

Co do petycji Nr. 153 wnosi poseł Krukowiecki, ażeby ją odesłać do komisji osobnej z 5 członków, wybrać się mającej. Izba popiera ten wniosek.

Poseł Paszkowski wnosi, ażeby petycją Nr. 153 odesłać do komisji bankowej.

Po przemówieniu p. Krukowieckiego, p. Spławińskiego (za wnioskiem posła Krukowieckiego), posła Golejewskiego (przeciw wnioskowi p. Krukowieckiego) i posła Pławickiego (za wnioskiem p. Krukowieckiego) odrzuca Izba wniosek p. Paszkowskiego 45 głosami przeciw 39, a przyjmuje wniosek posła Krukowieckiego.

Marszałek oznajmia, że na najbliższym posiedzeniu postawi wybór dopiero co uchwalonej komisji.

Poseł Majer jako przewodniczący komisji edukacyjnej wnosi, ażeby petycje Nr. pet. 88, 89 i 148 przekazane komisji edukacyjnej odesłać do komisji budżetowej.

Izba uchwała ten wniosek.

Przystąpiono do porządku dziennego.

Następuje pierwsze czytanie przedłożenia rządowego z zamknięciem rachunków funduszów indemnizacyjnych za lata 1878 i 1879. Poseł Jasiński Józef wnosi odesłać to przedłożenie rządowe do komisji budżetowej, co Izba uchwała.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie przedłożenia rządowego z preliminarzem funduszów indemnizacyjnych na rok 1880. P. Jasiński Józef wnosi odesłać to przedłożenie rządowe do komisji budżetowej, co Izba uchwała.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie wniosku posła Rapoporta co do środków zaradczych przeciw emigracji do Ameryki. Wnioskodawca uzasadnia swój wniosek i wnosi odesłać go do komisji administracyjnej, co Izba uchwała.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie wniosku posła Tyszkiewicza o uwolnienie aktów pośmiertnych przy spadkach niżej 300 zł. od taksy notaryalnej. Wnioskodawca uzasadnia swój wniosek i wnosi odesłać go do komisji prawniczej, co Izba uchwała.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie wniosku posła Tyszkiewicza w sprawie ograniczenia podzielności gruntów włościańskich. Poseł Tyszkiewicz uzasadnia swój wniosek i wnosi odesłać go do komisji administracyjnej, co Izba uchwała.

Z porządku dziennego następuje trzecie czytanie projektu ustawy budowniczey dla znaczniejszych miast i miasteczek w kraju.

Poseł Czaykowski Jan jako sprawozdawca czyta po polsku owe, §§fy co do których Izba przyjęła na posiedzeniu 5. z dnia 16 czerwca 1880 poprawki.

Następnie czyta po rusku te same paragrafy sekretarz poseł Turzański.

Poczem uchwała Izba całą ustawę budowniczą w trzecim czytaniu i następującem brzmieniu:

„U s t a w a

z dnia zawierająca przepisy budownicze dla gmin miejskich: Biała, Bochnia, Brody, Brzeżany, Buczacz, Drohobycz, Gorlice, Gródek pod Lwowem, Jarosław, Jasło, Kołomyja, Krosno, Nowy Sącz, Podgórze, Przemyśl, Rzeszów, Sambor, Sanok, Śniatyn, Sokal, Stanisławów, Stryj, Tarnopol, Tarnów, Wadowice, Wieliczka, Zaleszczyki, Złoczów i Żółkiew.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wydaję dla gmin miejskich: Biała, Bochnia, Brody, Brzeżany, Buczacz, Drohobycz, Gorlice, Gródek pod Lwowem, Jarosław, Jasło, Kołomyja, Krosno, Nowy Sącz, Podgórze, Przemyśl, Rzeszów, Sambor, Sanok, Śniatyn, Sokal, Stanisławów, Stryj, Tarnopol, Tarnów, Wadowice, Wieliczka, Zaleszczyki, Złoczów i Żółkiew, następujące przepisy budownicze:

Rozdział I.

O pozwoleniu na budowę (konsensie).

§ 1.

Budowy wymagające konsensu w ogóle.

Do budowy nowego lub przekształcenia starego budynku, do zaprowadzenia w istniejącym budynku takich zmian, które wpłynąę mogą na jego trwałość, bezpieczeństwo od ognia, warunki sanitarne, lub na prawa sąsiadów, potrzebnęm jest pozwolenie zwierzchności gminnej (konsens).

Wyjęte są z pod tego obowiązku budowie wykonywane na cele publiczne przez państwo, kraj lub powiat, niemniej budowie kolei żelaznych, wykonywane za przyzwoleniem władz do tego powołanych.

Przy budowlach tego rodzaju należą do zakresu działania gminy tylko czynności co do oznaczenia linii regulacyjnej i poziomu, wysłuchania sąsiadów i innych interesantów i wykonywania policyi bezpieczeństwa podczas prowadzenia budowy.

§ 2.

Roboty szczegółowe wymagające konsensu.

W szczególności wymagają konsensu w § 1 przepisanego następujące roboty:

- a) Dobudowanie nowej części do istniejącego budynku.
- b) Budowa studzien i piwnic.
- c) Budowa nowych lub zmiana istniejących kanałów, ścieków, jam kloaczných, wychodków i zbiorników na wodę lub nawóz.
- d) Budowa nowych lub zmiana istniejących ognisk i kominów.
- e) Przeistoczenie pomieszkań na sklepy, szopy, warsztaty, budynki gospodarskie lub łazienki i odwrotnie.
- f) Przeistoczenie niezamieszkałych budynków lub ich części na mieszkania.
- g) Wyprowadzenie lub zniesienie murów ogniowych, wyprowadzenie lub zniesienie wszelkich ścian.

- h) Zmiana frontu od ulicy.
- i) Wybicie drzwi lub okien ku ulicy lub ku domom sąsiednim i urządzenie wystawy sklepowej.
- k) Przeistoczenie lub podwyższenie dachu.
- t) Zmiana powały, belków, wiązań, sklepień i t. d.
- m) Stawianie słupów żelaznych, kamiennych lub drewnianych przy ulicy albo placu publicznym, oraz ustawianie ciężkich przedmiotów (posągów, kopuł i t. d.) nad gzymsami okapowymi.
- n) Wszelkie roboty połączone z wykopami ziemnymi.
- o) Odgraniczenie i odgrózenie gruntów prywatnych od ulic i placów publicznych.

§ 3.

Pomniejsze zmiany.

Pomniejsze zmiany w istniejącym budynku, które nie należą do rzędu robót w § 2 wymienionych, nie wpływają na trwałość budynku, jego bezpieczeństwo od ognia lub warunki sanitarne, wreszcie nie dotyczą praw sąsiadów, mogą być wykonane bez konsensu, jeżeli zwierzchność gminna, którą strona interesowana ma o tym naprzód pisemnie uwiadomić, nie oznajmi do trzech dni, że do wykonania zamierzonych zmian potrzebny jest jej konsens.

Przeciw orzeczeniu zwierzchności gminnej, uznającemu potrzebę konsensu, rekurs niema miejsca.

§ 4.

Bez uwiadomienia zwierzchności gminnej (§ 3) mogą być wykonane tylko roboty mające na celu utrzymanie budynków w dobrym stanie, a w szczególności zewnętrzne oczyszczenie lub odświeżenie, ułożenie nowej podłogi, naprawa drzwi i okien istniejących, naprawa komina niepołączona z żadną zmianą jego konstrukcyi wewnętrznej lub zewnętrznej, wreszcie przestawianie pieców i ognisk na dotychczasowem miejscu.

§ 5.

Linia regulacyjna
i poziom.
Wywłaszczenie.

Jeżeli nowy budynek ma stanąć przy ulicy lub placu publicznym, budujący jest obowiązany wyjednać sobie u naczelnika gminy przed wniesieniem podania o konsens albo równocześnie z tym podaniem, oznaczenie linii regulacyjnej i poziomu.

W tym celu załączyć należy do podania plan sytuacyjny i niwelacyjny w dwóch egzemplarzach. Na planie sytuacyjnym mają być dokładnie oznaczone granice ulicy lub placu publicznego i granice sąsiednich realności. Naczelnik gminy zarządzi w skutek takiego podania oględziny w obecności zawezwanych sąsiadów,

którym służy prawo wnoszenia zarzutów do protokołu. Na podstawie takiego dochodzenia, naczelnik oznaczy w ciągu ośmiu dni linię regulacyjną i poziom zamierzonej budowy.

Jeżeli w skutek oznaczenia linii regulacyjnej okaże się potrzeba cofnięcia budowy po za dotychczasową linię frontową, albo wysunięcia onęj naprzód, wówczas w pierwszym przypadku właściciel gruntu budowlanego obowiązany jest za wynagrodzeniem odstąpić gminie na własność część gruntu między dawniejszą linią frontową a nową linią regulacyjną; w drugim zaś przypadku nabyć na własność od dotychczasowego właściciela za wynagrodzeniem część gruntu między dawniejszą linią frontową a nową linią regulacyjną, którą to część gruntu właściciel jemu odstąpić jest winien. Orzeczenie o wywłaszczeniu (§ 365 ust. cyw.) należy do władzy politycznej.

Gdyby w tych przypadkach, co do wysokości wynagrodzenia uгода do skutku nie przyszła, będzie takowa oznaczona przez sądowe orzeczenie; co jednakże nie wstrzymuje ostatecznego ustanowienia linii regulacyjnej i dalszej pertraktacji budowniczej.

Jeżeli budujący zajmuje grunt obcy pod budowę, konsens na budowę może być tylko wówczas jemu udzielony, jeżeli wykaze, że otrzymał zezwolenie właściciela tego gruntu, lub że dał dostateczne zabezpieczenie wypłaty wynagrodzenia, przez sąd orzec się mającego.

Co do kwestyi, jak ma być oznaczona linia regulacyjna i jaką przestrzeń gruntu pod budowę odstąpić lub zająć należy, wykluczona jest droga prawa.

§ 6.

Plan budowy.

Plan budowy, na którym podpisać się powinien jego autor i budujący, ma obejmować:

- a) Plan sytuacyjny, uwidoczniający położenie i granice: gruntu zabudować się mającego, przyszłego budynku, istniejących na gruncie budowlanym starych zabudowań; dziedzińców i ogrodów, sąsiednich realności z wymienieniem ich właścicieli i oznaczeniem liczb konskrypcyjnych lub katastralnych, oraz wykazujący kierunek przylegającej ulicy lub placu publicznego, z oznaczeniem szerokości i linii frontowych.
- b) Plan niwelacyjny a mianowicie przekrój podłużny i poprzeczny przez środek ulicy, z dokładnym oznaczeniem liczbami wszystkich znacniejszych wzniesień i wysokości progu drzwi wehodowych nowej budowy.
- c) Plany poziome wszystkich pięter, piwnie i poddasza, przekrój podłużny i poprzeczny, tudzież fasadę budynku od ulicy z oznaczeniem wysokości sąsiednich domów.

Na planie piwnic powinny być uwidocznione doły kloaczne, kanały domowe, ich połączenie z kanałem głównym, przekrój poprzeczny i spadek, wreszcie ścieki i studnie.

Na planie poddasza przedstawić należy wszystkie mury strychowe, kominowe i ogniowe.

Niezwykłe konstrukcje, mianowicie żelazne, mają być przedstawione w szczegółowych rysunkach.

§ 7.

Skala planów.

Wszelkie plany mają być rysowane według miary metrycznej, a mianowicie :

- a) Plany sytuacyjne obejmujące większą przestrzeń w skali 1:500 czyli 10 cm. = 50 m., przy mniejszej przestrzeni w skali 1 : 250 czyli 10 cm. = 25 m.
- b) Plany niwelacyjne co do długości, należy oznaczyć według skali planu sytuacyjnego a miarę wysokości według skali 10 razy powiększonej.
- c) Plany budowy mają być zastosowane do skali 1 : 100 czyli 10 cm. = 10 m.

Rysunki szczegółowe i konstrukcyjne mają być w takiej skali rysowane, ażeby umożliwione było ich dokładne rozpoznanie a mianowicie w stosunku 1 : 10, 1 : 20, 1 : 50 i t. d.

§ 8.

Wyjątek dla budowli przedmiejskich.

Przy małych budowlach przedmiejskich naczelnik gminy może wziąć za podstawę pertraktacji budowniczopolicyjnej także plany nieodpowiadające wszystkim tym warunkom, jeżeli tylko one dają trafny obraz sytuacji, kształtu i rozkładu budowli.

§ 9.

Komisyjne zbadanie planów.

W przeciągu ośmiu dni po wniesieniu podania o konsens, odpowiadającego wszelkim wymaganiom niniejszej ustawy, naczelnik gminy zarządzi przez swoje organa techniczne i administracyjne zbadanie planów w obecności budującego lub jego pełnomocnika, sąsiadów, a jeżeli ustanowiony został fachowy kierownik budowy, także i w jego obecności.

W braku własnego organu technicznego, powoła naczelnik do komisyjnego badania planów jednego znawcę nieinteresowanego w tej sprawie. Jeżeliliby to połączone było z kosztami, ponosić ma takowe podający o konsens.

Naczelnik gminy naznacza termin komisyjnego zbadania planów, wzywa do udziału osoby powyżej wskazane i jeżeli sam nie może kierować czynnością, deleguje do tego innego członka zwierzchności gminnej.

§ 10.

Postępowanie przy komisijnem zbadaniu planów.

Komisya mająca zbadać plan budowy spisze z swęj czynności protokół.

Po technicznem zbadaniu planu i wyświeceniu zachodzących wątpliwości, następuje wysłuchanie opinii sąsiadów, którzy mają być zapytani, czy i jakie zarzuty przeciw zamierzonej budowie mają.

W razie podniesienia zarzutów ze strony sąsiadów, komisya starać się będzie o ich usunięcie w drodze ugody i wynik rokowań zapisze do protokołu.

Protokół ten podpisany przez wszystkich uczestników komisyi, służyć będzie za podstawę ostatecznego załatwienia podania o konsens ze strony zwierzchności gminnej, która w przeciągu dziesięciu dni po odbyciu komisyi wydać ma pisemne orzeczenie, pozwalające na zamierzoną budowę lub odmawiające pozwolenia. Zastrzeżone przez zwierzchność gminną warunki lub zmiany, mają być dokładnie wskazane w orzeczeniu i ile możności zaznaczone na planach, z których jeden exemplarz tak w tym wypadku jak i w razie bezwarunkowego pozwolenia pozostanie w aktach a drugi zwrócony zostanie podającemu o konsens.

Załatwienie podania w wypadkach w § 3 wskazanych, nastąpić musi w trzech dniach.

§ 11.

Prawa prywatne.

Jeżeli przeciw zamierzonej budowie podniesiono zarzuty pochodzące z tytułu prawa prywatnego i takowe przy komisijnem zbadaniu planów nie mogły być w drodze ugody usunięte, może być udzielony konsens na budowę, której względy publiczne nie stoją na przeszkodzie. Co do zarzutów z tytułu prawa prywatnego podniesionych, ma zwierzchność gminna odesłać strony do drogi prawa.

W uchwale, konsens na budowę udzielającej, należy wyraźnie wymienić zarzuty, z tytułu prawa prywatnego podniesione i do drogi prawa odesłane.

Sąd rozstrzyga, czy budowa, dopuszczona ze względów publicznych, przeciw której podniesiono zarzuty z tytułu prawa prywatnego, ma być aż do rozstrzygnięcia sporu wstrzymana, albo czy i pod jakimi warunkami może być tymczasem prowadzona (§§ 340, 341, 342 ust. cywil.)

O innych zarzutach rozstrzyga zwierzchność gminna.

§ 12.

Załatwienie podania o konsens.

O załatwieniu podania o konsens zawiadomi zwierzchność gminna pisemnie w każdym razie oprócz budującego, także strony interesowane.

§ 13.

Rozpoczęcie budowy.

Budowa może być rozpoczęta dopiero wtedy, gdy orzeczenie zawierające konsens stało się prawomocnym. Prawomocnym zaś staje się to orzeczenie wtedy, jeżeli do 14 dni po jego doręczeniu nie wniesiono żadnego rekursu.

§ 14.

Odnowienie konsensu.

Otrzymaany konsens na budowę gaśnie, jeżeli dozwolona w nim budowa nie została rozpoczęta w przeciągu dwóch lat po zapadłej prawomocności orzeczenia. Jeżeli budowa rozpoczęta przed upływem tego terminu przerwana została przez przeciąg dwóch lat, zwierzchność gminna ma być naprzód uwiadomiona o zamierzonym dalszym prowadzeniu budowy celem rozstrzygnięcia, czy budowa może być dokończona na podstawie pierwotnego planu, lub czy ze względu na zmienione stosunki zachodzi potrzeba rewizji planów i odnowienia konsensu.

Postępowanie w razie odnowienia konsensu ma być zastosowane do postanowień §§ 9 i 10.

§ 15.

Budowy na cele przemysłowe.

Przy budowach na przedsiębiorstwa przemysłowe, które w myśl ustawy przemysłowej wymagają zezwolenia władzy politycznej, pertraktacja budownicza ma być ile możności połączona z pertraktacją przemysłowo-policyjną.

W każdym razie konsens na taką budowę może być udzielony dopiero po prawomocnym zezwoleniu na prowadzenie przedsiębiorstwa.

§ 16.

Budowy w rejonie fortyfikacyjnym tudzież obok dróg publicznych i kolei żelaznych.

Przy budowach w rejonie fortyfikacyjnym tudzież obok dróg państwowych lub kolei żelaznych mają być zastosowane przepisy w tej mierze obowiązujące.

Odległość budynku od drogi krajowej i powiatowej ma wynosić przynajmniej trzy metry, a od drogi gminnej dwa metry. Wyjątek stanowią ulice i place, posiadające ustalone linie regulacyjne.

Rozdział II.

Szczegółowe przepisy o budowlach.

§ 17.

Kierownictwo budowy.

Przy każdej budowie należy do samoistnego wykonania robót murarskich i ciesielskich używać tylko murarzy i cieśli posiadających przepisaną w ustawie przemysłowej koncesyjną.

Jeżeli do wykonania budowy ustanowiony zostaje kierownik, upoważniony w myśl ustawy przemysłowej do wykonywania takich czynności, budujący jest obowiązany uwiadomić o tém naczelnika gminy i wskazać nazwisko kierownika. Wszelka zmiana w tém kierownictwie ma być także podana do wiadomości naczelnika.

Przy znaczniejszych budowlach naczelnik gminy może znağlić budującego do ustanowienia takiego kierownika.

Kierownik budowy jest zarówno jak budujący odpowiedzialny za wszelkie naruszenie warunków konsensu, za odstąpienie od zatwierdzonych planów i w ogóle za wszelkie uchybienie przeciw przepisom téj ustawy.

Odstąpienie od zatwierdzonych planów jest dozwolone tylko w wypadkach, w których według § 3 wystarcza uwiadomienie zwierzchności gminnej. Każde jednak odstąpienie od planu zatwierdzonego ma być podane do wiadomości zwierzchności gminnej.

§ 18.

Skład materiałów budowlanych.

Bez pozwolenia naczelnika gminy nie wolno składać na ulicy lub placu publicznym ani rumowiska ani materiału budowlanego.

Udzielając takie pozwolenie naczelnik może ustanowić stosowną opłatę, która wpływać ma do funduszu przeznaczzonego na utrzymanie ulic i placów w stanie odpowiednim.

W żadnym wypadku pozwolenie na zajęcie kawałka ulicy lub placu nie może pociągać za sobą dotkliwej ujmę dla komunikacyi publicznej.

§ 19.

Środki do utrzymania porządku.

Miejsce budowy przy ulicach lub placach publicznych należy na czas jej trwania zamknąć od tychże parkanem lub w inny stosowny sposób.

Budujący jest obowiązany uwiadomić naczelnika gminy o rozpoczęciu budowy tak weześnie, by zarządzone być mogły środki potrzebne do utrzymania porządku.

Przy budowlach i naprawie ścian przypierających do ulic lub placów publicznych, winien budujący ustawić przepisane znaki ostrzeżenia, a nadto w przypadkach, w których nieuniknioném staje się chwilowe przerwanie komunikacyi publicznej, dać baryerę, w nocy zaś oświetlić miejsce budowy latarnią.

§ 20.

Materyał do budowy.

W ogóle używać wolno do budowy tylko materiału ogniotrwałego.

Wyjątkowo na odleglejszych ulicach i przedmieściach, gdzie domy oddzielone są od siebie dziedzińcami, pustymi placami lub drzewami, wolno używać do budowy pruskiego muru lub drzewa.

Jednak w budynkach drewnianych ściany, przy których znajdują się kominy, piece i ogniska, mają być z cegieł murowane.

Jeżeli zachodzą pomienione stosunki wyjątkowe, Rada gminna oznaczy części obszaru miejskiego, w których domy stawiane być mogą tylko z materiału ogniotrwałego.

Grubość murów.

§ 21.

Grubość murów powinna być dokładnie oznaczona w planach budowy, a komisya badająca plany orzeknie, czy projektowana grubość murów odpowiada bezpieczeństwu publicznemu lub musi ulec zmianie.

Jeżeli mury są ceglane, grubość ich w mieszkalnych budynkach (niepiętrowych) tudzież w piętrowych na piętrze najwyższem powinna wynosić co najmniej: przy ścianach zewnętrznych 45 cm. a przy ścianach wewnętrznych, na których pułapy spoczywają, 30 cm. Na każdym niższem piętrze, licząc zgóry na dół, powinna być grubość murów powiększona o 15 cm.

Grubość filarów z cegły powinna wynosić najmniej 75 cm.; węższe filary muszą być z ciosu sporządzone.

Mury fundamentów powinny być o 15 cm. grubsze aniżeli spoczywające na nich ściany.

Powyższe miary odnoszą się do murów w stanie surowym, niewyprawionych.

§ 22.

Zbadanie gatunku materiału budowlanego.

Gatunek materiału do budowy użyć się mającego może być w każdej chwili przez naczelnika gminy zbadany. Jeżeli gatunek materiału nie odpowiada warunkom bezpieczeństwa lub zdrowia, naczelnik ma zastanowić budowę aż do sprowadzenia materiału w gatunku odpowiednim, co urządzenie ma być sprawdzone.

§ 23.

Wysokość pokoi, wysokość i szerokość drzwi i okien.

Budynki mieszkalne powinny być suche i posiadać dostateczny przystęp powietrza i światła.

Pokoje powinny być najmniej 2·50 m. wysokie, okna najmniej jeden metr wysokie a 60 cm. szerokie, drzwi wchodowe w pokojach najmniej 2 m. wysokie a jeden m. szerokie.

Okna w pokojach mają być dwuskrzydłowe.

§ 24.

Podłoga parterowych pokoi.

Podłoga parterowych pokoi powinna w budynkach mieszkalnych leżeć przynajmniej 30 cm. po nad powierzchnią terenu budowlanego, a w miejscach wystawionych na częsty wylew wód, wznosić się przynajmniej o pół metra nad zwykły stan wody w czasie wylewu.

§ 25.

Piwnice.

Piwnice pod budynkami powinny być sklepione. Wzbronionem jest budowanie piwnic pod ulicą lub placem publicznym, urządzenie wchodu do piwnic od ulicy lub placu publicznego, wreszcie urządzenie drzwi leżących.

Okna piwniczne ku ulicy lub placowi publicznemu muszą być tak urządzone, ażeby nie przeszkadzały komunikacji publicznej, nie zagrażały bezpieczeństwu publicznemu i nie szpeciły ulicy lub placu.

§. 26.

Zamieszkanie piwnic.

Urządzenie pomieszczeń w piwnicach jest wzbronione. Na warsztaty, kuchnie i stajnie mogą być użyte sklepione piwnice tylko w takim razie, jeżeli ich wysokość od podłogi do podniebienia w sklepieniu wynosi $2\frac{1}{2}$ metra a powała sięga o 75 cm. po nad poziom ulicy.

Powietrze i światło muszą mieć dostateczny przystęp do takich piwnic za pomocą okien do otwierania.

§. 27.

Schody i klatka schodowa.

W domach piętrowych powinna istnieć za pomocą schodów komunikacja do wszystkich mieszkań, na strych, do piwnicy, na podwórze i na ulicę. Schody mają być przynajmniej jeden metr szerokie. Wysokość stopni na schodach nie powinna mierzyć więcej jak 16 cm., szerokość nie mniej jak 29 cm. w linii podziałowej. Linia podziałowa przyjmuje się w odstępie 45 cm. od ściany. Poręcze muszą być tak urządzone, ażeby zesuwanie się po nich było niemożliwe.

Wzbronione są komórki pod schodami, tudzież ogniska, otwory kominowe i t. p. w klatce schodowej.

Klatkę schodową oddzielać ma od strychu powała u dołu wyprawiona a na strychu wyłożona cegłą albo polepą z gliny 8 cm. grubą, drzwi na strych prowadzące powinny być żelazne, albo żelazną blachą od strony strychu pobite i w ogniotrwałej osadzie; drzwi leżące do podnoszenia są wzbronione.

§. 28.

Powała.

W budynkach mieszkalnych powała strychowa powinna być urządzona ogniotrwale z cegły albo polepy z gliny 8 cm. grubej.

Podłoga w tych budynkach musi być na każdym piętrze oddzielona od niżej położonej powały warstwą suchego nasypu.

§. 29.

Pomieszczenia na poddaszu.

Pomieszczenia w obrębie poddasza czyli strychu są wzbronione.

Wyjątek stanowią pojedyncze pokoje w domach, których dachy mają strome kształty i tworzą przestronne poddasza, jednak

tylko wtedy, jeżeli te domy są na mieszkanie dla jednej rodziny urządzone, od najbliższej granicy sąsiedniej najmniej 10 m. oddalone a pokoje te od strychu i sieni murowanymi lub przynajmniej ryglowymi i tynkowanymi ścianami oddzielone i odpowiadają warunkom sanitarnym.

§. 30.

Latarnie w dachu.

Latarnie czyli klatki okien w dachu do oświetlenia schodów z góry, powinny być w budynkach murowanych całkowicie z cegły murowane i ogniotrwałe od poddasza zamknięte. Ramy i pręty przedziałowe u takich okien należy z żelaza sporządzić.

§. 31.

Kominy.

Kominy muszą być murowane. Ściany kominów powinny być najmniej 15 cm. grube. Wnętrze komina ma być gładko wytynkowane, a w obrębie strychu zewnętrzna część wyprawiona.

Zakładanie kominów na belkach lub podkładach drewnianych jest wzbronione, a wszelkie drzewo powinno być najmniej o 15 cm. oddalone od wewnętrznego obwodu komina.

Wpuszczanie drzewa w ściany kominowe jest wzbronione.

§. 32.

Otwór kominów.

Otwór wewnętrzny kominów przełazowych wynosić ma najmniej 48 cm. w kwadrat, a otwór kominów wąskich (cylindrowych) najmniej 15 cm. w przekroju okrągłym, jeżeli zaś do jednego przewodu wchodzi dym z dwóch lub więcej ognisk, średnica kominów wąskich ma wynosić najmniej 20 cm.

Każdy komin powinien sięgać po nad grzbiet dachu ogniotrwałego przynajmniej 50 cm. a dachu nieogniotrwałego przynajmniej jeden metr.

§. 33.

Kierunek kominów.

Wszystkie kominy a szczególnie wąskie (cylindrowe) powinny być ile możności w pionowym kierunku stawiane. Większe pochylenie do poziomu nad 60 stopni jest zabronione. Pochyłość nie może sięgać poniżej 60° stopnia.

Jeżeli z konieczności na takie wyjątkowe pochylenie kominów wąskich zezwolono, wtedy należy w miejscach, gdzie się kierunek komina zmienia, urządzić otwory do czyszczenia i mur tak zabezpieczyć, ażeby kule do czyszczenia kominów nie uszkadzały takowego.

§. 34.

Kominy fabryczne.

Kominy fabryczne i w ogóle kominy dla wielkich ognisk mają być tak urządzone, aby dym i sadza nie zanieczyszczały powietrza w sposób dla zdrowia szkodliwy albo dla sąsiadów dokuczliwy.

§. 35.

Kominy wąskie (cylindrowe).

Wąskie (cylindrowe) kominy powinny poczynać się w piwnicach, a gdzie piwnic nie ma, w parterze.

Nad podłogą, gdzie się te kominy poczynają, również na strychu, powinny one być $1\frac{1}{2}$ metra nad posadzką lub polepą zaopatrzone w podwójne, żelazne, szczelnie na klucz zamykać się dające drzwiczki do czyszczenia.

Jeżeli w pobliżu tych drzwiczek znajduje się materiał drewniany, powinien być ogniochronnie osłonięty.

§. 36.

Ilość kominów.

W budynkach piętrowych ilość przewodów kominowych powinna odpowiadać liczbie pięter tak, by do jednego przewodu nie wchodził dym z ognisk dwóch pięter.

§. 37.

Piece piekarskie, wędzarnie.

Piece piekarskie i w ogóle piece dla celów przemysłowych, powinny być umieszczone w lokalu sklepionym. Posadzka przed ogniskiem powinna być ogniotrwale urządzona.

W wędzarniach ściany muszą być sporządzone z ogniotrwałego materiału i zaopatrzone w drzwi żelazne lub co najmniej blachą od środka obite.

Zawieszanie wędlin jest tylko na hakach lub prętach żelaznych dozwolone.

§. 38.

Stawianie kotłów parowych.

Kotły parowe powinny ile możności stać w odrębnym zabudowaniu. Stanowczo wzbronione jest ustawienie kotłów parowych pod lokalem mieszkalnym lub roboczym, niemniej urządzenie sklepień lub pował nad nimi.

§. 39.

Piece pokojowe.

Piece pokojowe, stojące bezpośrednio na podłodze nieogniotrwałej, powinny być podmurowane na 30 cm. a piece na nóżkach stojące na 15 cm. Przed drzwiczkami pieców należy podłogę od ognia zabezpieczyć.

Wzbronione jest używanie pieców żelaznych tam, gdzie się wyrabia lub gromadzi materiał łatwo zapaleniu podlegający. Wzbronionem jest także zastępywanie murowanych kominów rurami blaszanymi wewnątrz budynku i prowadzenie takich rur przez ściany drewniane lub dachy nieogniotrwałe.

Rury do odprowadzenia dymu nie mogą wychodzić na dziedziniec lub inne miejsce otwarte.

§. 40.

Kuchnie.

Podłoga w kuchni powinna być dokoła ogniska kamieniem lub cegłą wyłożona.

Nad ogniskiem otwartém umieścić należy murowaną albo blaszaną kapę tak, by po wszystkich stronach o 30 cm. po za krawędzie wystawała. Dym z otwartych ognisk wolno odprowadzać tylko kominami przełazowymi.

W kuchniach tak zwanych angielskich mają być urządzone celem odprowadzania pary otwory wentylacyjne z drzwiczkami żelaznemi.

§. 41.

Stodoły, szopy, drewnitnie
i t. p.

Stodoły, szopy, drewnitnie i inne tego rodzaju budynki, jeżeli są zbudowane z materiału nieogniotrwałego lub nieogniotrwale pokryte, nie mogą zostawać z domem mieszkalnym, a w szczególności z kuchnią w bezpośredniem połączeniu, lecz muszą być od budynku mieszkalnego, a względnie od kuchni dziesięć metrów oddalone.

Do takiej stodoły lub szopy nie mogą być dobudowane izby mieszkalne.

§. 42.

Suszarnie, cegielnie i piece
do wypalania wapna.

Suszarnie na owoce, len lub konopie powinny być od innych budynków przynajmniej trzydzieści metrów oddalone.

Cegielnie i piece do wypalania wapna powinny zawsze stać po za obrębem obszaru miejskiego.

§. 43.

Pokrywanie dachów.

Dachy budynków muszą w ogóle być pokrywane łupkiem, dachówką, blachą lub innym ogniotrwałym materiałem.

Używanie nieogniotrwałego materiału do pokrywania dachów jest wyjątkowo tylko tam dozwolone, gdzie podług §. 20 téj ustawy wolno używać nieogniotrwałego materiału do budowy domów.

W takim razie oznaczy Rada gminna części obszaru miejskiego, w których dachy domów mają być pokrywane tylko materiałem ogniotrwałym.

§. 44.

Wyjątek od obowiązku
pokrywania dachów ognio-
trwałym materiałem.

W ciągu pierwszych dwóch lat po wejściu w życie téj ustawy, Wydział krajowy może uwolnić na pewien ściśle oznaczony okres czasu od obowiązku pokrywania dachów ogniotrwałym materiałem te gminy miejskie, które posiadają ludność ubogą i położone są w okolicach, gdzie pokrywanie dachów ogniotrwałym materiałem spotkałoby się na razie z trudnemi do pokonania przeszkodami.

Prośbę o takie wyjątkowe uwolnienie wniesie naczelnik gminy na podstawie uzasadnionej uchwały Rady gminnej do Wydziału powiatowego, który zbada stosunki i sprawę całą przedstawi Wydziałowi krajowemu.

§. 45.

Pokrywanie dachów słomą. Pokrywanie dachów słomą jest w ogóle wzbronione nawet co do zabudowań gospodarskich.

Tylko na przedmieściach zupełnie oddzielonych może naczelnik gminy wyjątkowo udzielić pozwolenia do pokrycia dachu słomą dla ludności uboższej, jeżeli odległość jednego budynku od drugiego odpowiada warunkom bezpieczeństwa publicznego, albo jeżeli jeden budynek jest szeregiem drzew od drugiego oddzielony.

§. 46.

Mury ogniochronne. W budynkach murowanych, których długość wynosi więcej jak 25 m., strych powinien być przedzielony ogniochronnym murem.

Mur ogniochronny powinien oddzielać także dachy budynków, łączących się ze sobą lub oddzielonych od siebie przestrzenią nieprzewyższającą dziesięciu metrów.

Mur ogniochronny powinien sięgać po nad dach o 35 cm.

Przejsia znajdujące się w murze ogniochronnym w obrębie strychu muszą być zaopatrzone w drzwi żelazne, ogniotrwale osadzone i na obie strony otwierać się dające.

§. 47.

Wiązanie dachowe. Wiązanie dachowe należy budować oddzielnie od powały strychowej i od muru ogniochronnego. Ani w powałę ani w mur nie wolno wpuszczać żadnych drewnianych części konstrukcyi dachów.

§. 48.

Rynny. Od ulic i placów publicznych dachy budynków mają być zaopatrzone w rynny odpowiednich rozmiarów z kruszcu lub innego nieprzemakalnego materiału.

Rury spustowe powinny być jak najbliżej muru urządzone i ile możności wprost do kanału wprowadzone, a jeżeliby to połączone było z trudnościami na uwzględnienie zasługującymi, to w takim razie wylot ma być najwyżej 30 cm. nad chodnikiem umieszczony.

§. 49.

Wychodki i zbiorniki kloaczne. W każdym domu mieszkalnym mają być urządzone wychodki.

W domach piętrowych wychodki znajdować się muszą w bezpośrednim połączeniu z budynkiem, w parterowych zaś mogą być

urządzone obok, w bliskości budynku, jednak w ten sposób, ażeby nie były widoczne od ulicy lub placu publicznego. Wychodki mają być budowane według prawideł higienicznych i w takiej liczbie, aby na dwa mieszkania przynajmniej jedna komórka przypadała.

Zbiorniki dla nieczystości z wychodków powinny być urządzone z łatwym i trwałym odpływem do jam kloaczych, kanałów albo przyrządów beczkowych, stosownie do systemu zaprowadzonego w gminie co do odpływu nieczystości. Rada gminna wyda obowiązujące przepisy co do tego systemu.

Oddalenie zbiorników od granicy sąsiedzkiej musi wynosić najmniej 2 metry, a oddalenie od najbliższej studni najmniej ośm metrów. W gęsto zabudowanych częściach miasta zbiorniki te powinny być murowane na cemencie z dnem nieprzepuszczalnym i zaopatrzone w odpowiednie nakrycie z otworem do czyszczenia.

Jeżeli nieczystości spływają do głównego kanału, budujący jest obowiązany urządzić w swojej realności kanały poboczne, murowane i kryte.

§. 50.

Odpływ nieczystości z budynków.

Odprowadzanie wszelkich nieczystości z budynków na ulice lub place publiczne jest bezwarunkowo wzbronione nawet w starych budynkach.

§. 51.

Balkony i ganki.

Przy budowie balkonów i ganków naczelnik gminy jest obowiązany czuwać nad tem, ażeby nie ucierpiała ani komunikacja publiczna, ani regularny kierunek ulicy.

Ganki w budynkach murowanych, jeżeli służą za wyłączną komunikacją do pomieszczeń, muszą być ogniotrwale urządzone.

§. 52.

Przedmioty za linię frontową ulicy sięgające.

Schody przed domami, kraty i poręcze jakoteż inne tego rodzaju przedmioty nie powinny wystawać po za linię frontową ulicy.

Okna lub okiennice na ulice wychodzące, które nie są umieszczone w wysokości przynajmniej 2 do 3 m. nad chodnikiem, należy urządzić do otwierania na wewnątrz lub tak, aby na ulicę nie sterczały i zupełnie do muru przylegały. W ten sam sposób mają być urządzone drzwi, na zewnątrz od ulicy otwierane.

§. 53.

Budynki przy ulicach i placach publicznych.

Przy głównych ulicach na froncie wolno stawiać tylko budynki główne. Budynki podrzędne, służące na gospodarze lub tym podobne cele, jako to: stajnie, wozownie itd., mają być w podwórzu umieszczone.

Gdyby ze względu na położenie miejscowe budynki te tylko

przy froncie ulicy postawione być mogły, a względy publiczne nie stały na przeszkodzie, może być pozwolenie na to wyjątkowo udzielone. W takim razie jednak budynki te powinny posiadać odpowiednią fasadę.

Budynki frontowe muszą przypierać bezpośrednio do siebie lub do granicy sąsiedniej. W przeciwnym razie odległość ich powinna wynosić najmniej 6 m., a fasada przyczółka domu ma być zastosowana do fasady frontowej.

§. 54.

Domy parterowe przy głównych ulicach.

Rada gminna może oznaczyć okręg miasta, w którym tylko domy piętrowe stawiać wolno. W takim razie może Rada gminna wyjątkowo dozwolić budowy domu parterowego w tym okręgu, jednak tylko pod warunkiem wyprowadzenia murów w takiej grubości, ażeby w danym razie nasadzenie piętra było możliwe. Przepis ten jednak nie tyczy się domów położonych w ogrodzie.

§. 55.

Cofnięcie budynków głównych od frontu.

Budynki główne przy ulicach głównych (§. 53) należy stawiać bezpośrednio w linii frontowej tych ulic. Jeżeli przed takimi budynkami ma być urządzony ogród lub zajazd, cofnięcie od frontu może być dozwolone pod następującymi warunkami:

- a) budynek cofnięty powinien być tak budowany, jak to dla domów przepisano;
- b) odstęp budynku od ulicy nie powinien wynosić mniej jak 3 m., a plac ten nie może być użyty na budynki podrzędne, magazyny, składy lub w inny sposób szpecący;
- c) od ulicy budynek powinien być odgraniczony sztachetami.

§. 56.

Chodniki.

Budujący jest obowiązany urządzić przed swoim domem chodnik, którego późniejsze utrzymanie w dobrym stanie należy do gminy.

Z jakiego materiału chodnik ma być urządzony, oznacza rada gminna.

§. 57.

Niezabudowane grunta.

Przy ulicach i placach głównych wszystkie grunta niezabudowane powinny być parkanem lub w inny stosowny sposób zamknięte.

Naczelnik gminy może rozporządzić, ażeby niezabudowane grunta także przy innych ulicach i placach zostały oparknione lub ogrodzone.

§. 58.

Fasady domów.

Fasady domów frontowych powinny być ile możności zgodne z zasadami dobrego smaku. Wzbronioném jest używanie takich kolorów, które jaskrawością szpecą widok albo oczy rażą.

§. 59.

Studnie.

Gdzie miejscowe stosunki tego wymagają i nie zachodzą nadzwyczajne trudności, budujący jest obowiązany urządzić na gruncie budowlanym studnię, jeżeli takowa urządzona być może w przepisanej w §. 49. odległości od jam kloaczných, kanałów i gnojowisk.

§. 60.

Zabudowanie znacznieszego obszaru.

Jeżeli na budowę ma być użyta część znacznieszego obszaru do zabudowania przeznaczonego, właściciel tego obszaru jest obowiązany postarać się najpierw o zatwierdzenie podziału tego obszaru na parcele budowlane. W tym celu winien przedłożyć naczelnikowi gminy w dwóch exemplarzach plan podziału na parcele z oznaczeniem wymiaru całego obszaru i pojedynczych parceli, niemniej plan sytuacyjny i niwelacyjny. Naczelnik gminy zarządzi oględziny a spisany protokół przedłoży Radzie gminnej, która zatwierdzi projektowany podział bezwarunkowo lub z pewnemi zastrzeżeniami.

Przy zatwierdzeniu planów takiego podziału powinny być uwzględnione potrzeby komunikacji publicznej, bezpieczeństwo przyszłych budynków na wypadek pożaru i ich warunki sanitarne.

Jeżeli celem stosownego podziału gruntu na parcele budowlane nastąpić ma na żądanie właściciela sprostowanie lub rozszerzenie przylegającej ulicy, albo utworzenie nowej ulicy, grunt ten przeryznającej, właściciel obowiązany jest potrzebną na to przestrzeń gruntu odstąpić gminie bezpłatnie, jednak nie w większej szerokości jak 20 metrów.

Gdyby zaś ze względów publicznych uznana została potrzeba utworzenia nowej ulicy przez grunta prywatne albo sprostowania lub rozszerzenia istniejącej ulicy, winien będzie właściciel gruntu odstąpić potrzebną na to przestrzeń za wynagrodzeniem.

W każdym razie, jeśli strony o kwotę wynagrodzenia się nie zgodzą, oznaczona będzie takowa sądownie.

§. 61.

Odbudowanie zniszczonych części miasta.

W razie zniszczenia całej części obszaru miejskiego wskutek pożaru, wylewn lub innych wypadków elementarnych, zwierzchność gminna ma przed odbudowaniem zniszczonych domów sporządzić plan regulacyjny téj części.

W tym celu zwierzchność gminna zarządzi oględziny odbudować się mającej części. W skład komisji wchodzi naczelnik

gminy lub jego zastępca z asesorami i znawcami. Strony interesowane otrzymają zaproszenie do udziału z oznaczeniem terminu oględzin.

Na podstawie protokołu oględzin sporządzi zwierzchność gminna plan regulacyjny i przedłoży go Radzie gminnej do zatwierdzenia.

§. 62.

Plan regulacyjny.

Przy sporządzeniu tego planu regulacyjnego zwierzchność gminna przestrzegać będzie głównie następujących okoliczności:

1. aby w odbudować się mającej części usunięto ile możności wszystko, coby w przyszłości grozić mogło ponowieniem się klęski w tak znacznych rozmiarach;
2. aby rozkład i położenie budynków odpowiadały jak najlepiej sanitarnym wymaganiom;
3. aby ścieki, kanały i w ogóle odprowadzenie nieczystości zostało w system ujęte;
4. aby drogi i ulice były szerokie, proste i równe.

§. 63.

Sadzenie drzew między budynkami.

Przy stawianiu budynków słomą pokryć się mających, budujący jest obowiązany oddzielić szeregiem drzew taki budynek od innych budynków swoich i sąsiednich.

§. 64.

Plantacye.

Zwierzchność gminna jest obowiązana pielęgnować starannie istniejące plantacye i urządzać ile możności nowe na pustych placach należących do gminy.

Gdzie na to stosunki miejscowe zezwalają, obowiązana jest zwierzchność gminna zasadzać drzewa na placach publicznych otoczonych budynkami i przy ulicach obok chodników.

Rozdział III.

Zamieszkanie nowo wybudowanych i utrzymanie istniejących budynków.

§. 65.

Pozwolenie na zamieszkanie.

Budynki nowo wystawione lub przekształcone nie mogą być ani zamieszkałe, ani na inny cel użyte przed uzyskaniem pozwolenia zwierzchności gminnej.

Przed udzieleniem takiego pozwolenia, odbyć się musi na miejscu komisyjne zbadanie stanu budynku pod względem sanitarnym i bezpieczeństwa publicznego.

Komisya badająca stan budynku składać się ma z naczelnika gminy lub jego zastępcy, lekarza i technicznego znawcy. Komisya zbada, czy wykonana budowa jest zgodna z planem zatwierdzonym, czy odpowiada wymaganiom sanitarnym i warunkom bezpieczeństwa publicznego; poczem zwierzchność gminna według wyniku oględzin załatwi odnośną prośbę budującego.

§. 66.

Termin zamieszkania.

Budynek murowany, podczas wiosny pod dach doprowadzony a w jesieni narzucony, może być dopiero w następnej wiosnie zamieszkały. Budynek zaś w jesieni pod dach doprowadzony, a w następnej wiosnie narzucony może dopiero w jesieni do zamieszkania być oddany. Jeżeli w powyższych okresach czasu tylko niektóre części domu zostały wykończone, naczelnik gminy może udzielić pozwolenie także na częściowe zamieszkanie budynku, jeżeli zachodzą warunki w ostatnim ustępie §. 65 określone.

§. 67.

Taksy za oględziny.

Oględziny nowo wybudowanych domów ze strony naczelnika gminy odbywają się bezpłatnie. Tylko dla znawców uścić ma budujący taksę przez Radę gminną ustanowić się mającą.

§. 68.

Oczyszczenie placu budowy.

Właściciel budynku jest obowiązany, usunąć po wykonaniu budowy własnym kosztem gruz, ziemię wykopaną i wszystkie inne przedmioty tamujące komunikacją lub zanieczyszczające ulicę albo plac publiczny, dalej doły zasypać, nadwierzony chodnik lub bruk naprawić, słowem plac lub ulicę do pierwotnego stanu przywrócić.

§. 69.

Utrzymanie istniejących budynków.

Każdy właściciel budynku jest obowiązany utrzymywać takowy w dobrym stanie, czysto i porządnie. Mianowicie zapobiegać powinien wszelkim uszkodzeniom, które mogą niekorzystnie wpłynąć na bezpieczeństwo publiczne lub zdrowie mieszkańców albo oszpecić ulicę lub plac publiczny.

§. 70.

Budynki zawaleniem się grożące.

Jeżeli budynek zamieszkały lub na inny cel używany grozi niebezpieczeństwem zawalenia się, naczelnik gminy zarządzi komisyjne zbadanie stanu rzeczy i podług stopnia sprawdzonego niebezpieczeństwa poleci właścicielowi z wyznaczeniem stosownego terminu i z zagrożeniem następstw prawnych (§. 81) opróżnienie i zabezpieczenie starego budynku aż do wykonania potrzebnych napraw, albo nawet całkowite lub częściowe rozebranie budynku.

§. 71.

Naprawa dachów.

W tych częściach obszaru miejskiego, w których w przyszłości tylko domy z ogniotrwałym dachem mogą być budowane

(§. 43), łątanie istniejących dachów gontowych dozwolone jest tylko w tych wypadkach, jeżeli wiązanie stolca jest zdrowe, a pokrycie w tak dobrym stanie zachowane, że jednorazowe wyłatanie w granicach $\frac{1}{4}$ płaszczyzny dachu na każdej połaci jest wystarczające.

Przed rozpoczęciem łątania dachu należy uzyskać zezwolenie zwierzchności gminnej.

Rozdział IV.

Organa wykonawcze.

§. 72.

Naczelnik i zwierzchność gminy.

Naczelnik gminy czuwa nad przestrzeganiem przepisów tej ustawy. W czasie trwania budowy naczelnik gminy może w każdej chwili zbadać na miejscu, czy plany zatwierdzone są ściśle przestrzegane i czy do budowy używani są kierownicy i rzemieślnicy posiadający prawnie wymagane warunki (§. 17).

Pozwolenia na budowę (konsensy) udziela zwierzchność gminna.

Od rozporządzeń naczelnika i zwierzchności gminnej może być wniesiony rekurs w terminie 14 dni do Rady gminnej na ręce naczelnika gminy.

Przy budowlach, wymienionych w ustępie drugim §. 1. ma zwierzchność gminna, jeżeli przeciw wykonaniu budowy nie zachodzi żadna przeszkoda, zawiadomić o tem władzę budującą, a względnie dotyczący zarząd kolei żelaznej. Jeżeli zaś przeciw zamierzonej budowie wniesione zostaną zarzuty i takowe usnąć się nie dadzą, natenczas ma polityczna władza powiatowa wydać, po wysłuchaniu zarządu budowy, zgodnie z przepisami niniejszej ustawy orzeczenie względem zarzutów, które nie pochodzą z tytułu prawa prywatnego, zaś co do zarzutów z tego tytułu pochodzących postąpić podług postanowień § 11.

§. 73.

Rada gminna.

Rada gminna załatwia następujące sprawy:

1. Rozstrzyga rekursy, wniesione od rozporządzeń naczelnika i zwierzchności gminy (§. 72);
2. zatwierdza plany budynków, na cele gminy lub zakładów gminnych przeznaczonych;
3. oznacza części obszaru miejskiego, w których do budowy może być użyty tylko materiał ogniotrwały (§. 20);
4. oznacza części obszaru miejskiego, w których dachy domów mogą być pokrywane tylko materiałem ogniotrwałym (§. 43);
5. uchwała w sprawie wyjątkowego uwolnienia gminy miejskiej od obowiązku pokrywania dachów ogniotrwałym materiałem (§. 44);

6. zatwierdza plany podziału znaczniejszych obszarów na parcele budowlane (§. 60);
7. zatwierdza plany regulacyjne przy odbudowaniu zniszczonych części miasta (§. 61);
8. zarządza sporządzenie ogólnego planu miasta i czuwa nad jego peryodycznym uzupełnianiem przez naczelnika gminy;
9. wydaje obowiązujące przepisy o systemie kanalizacji (§. 49);
10. oznacza materiały, z jakiego właściciele nowo wybudowanych domów urządzać mają chodniki (§. 56);
11. oznacza taksy, jakie uiszczać mają właściciele nowo wybudowanych domów z powodu oględzin, poprzedzających konsens na użycie budynku (§. 67).

Uchwały Rady gminnej w sprawach tu pod 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11 określonych, winny być ogłoszone w obrębie gminy. — Od tych uchwał wolno stronom interesowanym wnieść za pośrednictwem naczelnika gminy rekurs do Wydziału powiatowego w ciągu 30 dni po ich ogłoszeniu.

Do rekursu od uchwały Rady gminnej tu pod 1 oznaczonej, na ręce naczelnika gminy wnieść się mającego, służy termin 14 dni po doręczeniu uchwały.

§. 74.

Wydział powiatowy. Wydział powiatowy załatwia rekursy przeciw uchwałom Rady gminnej, w §. 73 wyszczególnionym.

§. 75.

Wydział krajowy. Wydział krajowy załatwia jako ostatnia instancja rekursy przeciw orzeczeniom Wydziału powiatowego.

Rekursy do Wydziału krajowego mają być wnoszone w 14-dniowym terminie za pośrednictwem Wydziału powiatowego.

§. 76.

Władze polityczne. Prawa zastrzeżone politycznym władzom w §§ 105 i 106 ustawy gminnej z 12. sierpnia 1866. pozostają nietknięte.

Rozdział V.

Kary za przekroczenia przepisów budowniczych.

§. 77.

Przekroczenia objęte ustawą karną.

Przekroczenia przepisów budowniczych objęte ustawą karną będą dochodzone i karane przez właściwe sądy.

§. 78.

Inne przekroczenia.

Co do innych przekroczeń przepisów w tej ustawie zawartych, prawo karania służy naczelnikowi gminy z dwoma asesorami. Przekroczenia te karane będą stosownie do stopnia winy i wynikającego z niej niebezpieczeństwa publicznego pieniężnie w wysokości od 5 do 100 złt. albo w razie niemożności uiszczenia kary pieniężnej aresztem od 24 godzin do 20 dni.

§. 79.

Rekursy przeciw orzeczeniom karnym.

Rekursy przeciw orzeczeniom karnym naczelnika (§. 78) mają być wnoszone do politycznej władzy powiatowej (§. 61. ustawy gminnej).

§. 80.

Budowy wykonane bez konsensu lub wbrew konsensowi.

W razie rozpoczęcia budowy bez konsensu lub wykonywania takowej wbrew zatwierdzonemu planowi, naczelnik gminy może obok kary pieniężnej lub kary aresztu zarządzić wstrzymanie lub zniesienie nieprawnie wykonanej budowy albo wskazać dodatkowo warunki, do których budujący winien się zastosować.

§. 81.

Wykonanie prawomocnych poleceń.

Jeżeli właściciel budynku mimo nałożenia kary pieniężnej za niedotrzymanie pierwszego terminu nie uczyni w drugim przez zwierzchność gminną oznaczyć się mającym terminie zadość prawomocnemu poleceniu organów powołanych do wykonania tej ustawy, zwierzchność gminna wykona to polecenie na jego koszt i stratę.

Rozdział VI.

Postanowienia co do obszarów dworskich.

§. 82.

W miasteczkach, w których obszar dworski nie jest wcielony do związku gminnego, podlegają części obszaru dworskiego w obrębie miasteczka położone postanowieniom niniejszej ustawy. Wykonywanie na tychże częściach wszystkich czynności polieyi budowniczey należy do zakresu działania gminy.

Rozdział VII.

Postanowienie końcowe.

§. 83.

Wykonanie tej ustawy poruczam Memu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie wyborców poselskich.

Sprawozdawca poseł Pietruski czyta sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze Izby handlowej i przemysłowej w Brodach z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy ponowny wybór p. Otona Hausnera na posła z okręgu wyborczego Izby handlowej i przemysłowej w Brodach uznać za ważny.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca poseł Pietruski czyta sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze uzupełniającym posła na Sejm krajowy z okręgu wyborczego większych posiadłości b. obwodu samborskiego z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy ponowny wybór p. Piotra Grossa na posła w okręgu wyborczym większych posiadłości byłego obwodu samborskiego uznać za ważny.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca poseł Pietruski czyta sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie wyboru posła na Sejm krajowy w ciele wyborczym większych posiadłości okręgu wyborczego nowosądeckiego z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy wybór p. Józefa Szujskiego, profesora uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, w ciele wyborczym większych posiadłości okręgu wyborczego nowosądeckiego uznać za ważny.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca poseł Pietruski czyta sprawozdanie Wydziału krajowego o wyborze uzupełniającym dwóch posłów na Sejm krajowy z okręgu wyborczego większych posiadłości obwodu rzeszowskiego z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy wybór uzupełniający pp. Henryka Kieszkowskiego i Karola hr. Scipiona z okręgu wyborczego większych posiadłości byłego obwodu rzeszowskiego uznać za ważny.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca poseł Pietruski czyta sprawozdanie Wydziału krajowego co do uzupełniającego wyboru posła na Sejm krajowy z większych posiadłości byłego obwodu tarnowskiego z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy wybór pana Romana Michałowskiego posłem na Sejm krajowy w okręgu wyborczym większych posiadłości byłego obwodu tarnowskiego uznać za ważny.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca poseł Pietruski czyta sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie wyboru jednego posła na Sejm krajowy w ciele wyborczym większych posiadłości okręgu wyborczego krakowskiego z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy wybór pana Józefa Michałowskiego w ciele wyborczym większych posiadłości okręgu wyborczego krakowskiego uznać za ważny.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Sprawozdawca poseł Pietruski czyta sprawozdanie Wydziału krajowego o uzupełniającym wyborze jednego posła na Sejm krajowy w okręgu wyborczym miasta Lwowa z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy wybór p. Tadeusza Romanowicza na posła z okręgu wyborczego miasta Lwowa uznać za ważny.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Następnie na wezwanie Marszałka składają przyrzeczenie według roty, odczytanéj po polsku przez sekretarza Józefa Jasińskiego: członkowie Sejmu ksiądz biskup Dunajewski i rektor uniwersytetu lwowskiego Xawery Liske i posłowie Gross, Hausner, Kieszkowski, Michałowski Roman, Michałowski Józef, Scipio, Szujski i Romanowicz.

Sprawozdanie komisji dla spraw nietykalności posłów nad odezwą c. k. Sądu w sprawach karnych z dnia 12. czerwca 1880. do l. 8458. usuwa Marszałek z dzisiejszego porządku dziennego

Następne posiedzenie zapowiada Marszałek na wtorek dnia 22. czerwca 1880, o godzinie 10 rano i oświadcza, że porządek dzienny zostanie posłom rozesłany.

Koniec posiedzenia o godzinie 11 min. 45 przed południem.

Marszałek krajowy:

Ludwik Wodzicki.

Sekretarze:

**Alfons Czaykowski.
Turzański.**

Spis petycyi

po dzień 22. czerwca 1880 do Sejmu krajowego wniesionych.

- L. 154. Pierwsza węgiersko - galicyjska kolej żelazna, przez p. hr. Tarnowskiego, popiera petycją wniesioną przez gminę Piwniczna w sprawie budowy drogi z Piwnicznej do Szczawnicy.
- „ 155. Towarzystwo dam dobroczynności, przez p. ks. Buchwalda, o zasiłek pieniężny.
- „ 156. Nauczyciele szkół ludowych okręgu krakowskiego, przez p. Zatorskiego, o podwyższenie płac.
- „ 157. Petycja konduktorów dróg krajowych, przez p. Romanowicza, o przyjęcie ich na etat pensyjny i podwyższenie rocznej płacy i dodatków.
- „ 158. Merunowicz Teofil, dziennikarz przez p. Wolfartha, o zaciągnięcie opieki prawnej nad udzielaniem pożyczek na zastawy ręczne.
- „ 150. Gmina Mrzygłód powiatu sanockiego, przez p. Józefa Jasińskiego, o zaprowadzenie sądu kolegijskiego w Sanoku.
- „ 160. Żubrawski Władysław, konduktor dróg krajowych, przez p. Golejewskiego o zapomogę.
- „ 161. Komitet wystawy etnograficznej w Kołomyi, przez p. Golejewskiego, o zasiłek w kwocie 2000 złt. na cele tej wystawy.
- „ 162. Mieszkańcy gminy Uście zielone, Międzygórze, Łuki, Bobrownik, Ładzkie, Komarówki i Trościańca, przez p. Matkowskiego, o pozostawienie tych gmin przy okręgu Sądu w Monasterzyskach i przy starostwie buczackim.
- „ 163. Topolnicki Jan, sądowy opiekun sierót po ś. p. adjunkcie oddziału rachunkowego Wydziału krajowego, Karolu Iwanickim, przez p. Joczka o dar z łaski dla tych sierót na r. 1880.
- „ 164. Wydział powiatowy Trembowla, przez p. Męcińskiego o bezprocentową pożyczkę w kwocie 20.000 złt. na budowę drogi od Trembowli do granicy budzanowskiej.
- „ 165. Gmina miasta Kamionki-Strumiłowej, przez p. Waygarta o zarządzenie budowy drogi Lwów-Kamionka-Stojanów, przez śródmieście Kamionki strumiłowej.
- „ 166. Zarząd główny towarzystwa pedagogicznego we Lwowie, przez p. Chełmeckiego, o wyznaczenie odpowiedniej kwoty na remunerowanie katechetów w szkołach męskich.
- „ 167. Dr. Wierzbicki Daniel, adjunkt-astronom w Krakowie, przez p. Sawczyńskiego, o subwencją 500 złt. na wydanie sextansu a względnie tablic do tegoż.

- L. 168. Komitet regulacji rzeki Żabnicy, przez p. Męcińskiego, o subwencję 5000 zł. i zwrotną pożyczkę 5000 zł.
- „ 169. Gmina Lisowce powiatu zaleszczyckiego, przez p. Dzeduszyckiego Tadeusza, o pożyczkę 1800 złr. na budowę szkoły.
- „ 170. Gmina Chyrów, przez p. M. Popiela, o zarządzenie, iżby koszta szupasowe za Maryą Kurosolik od jej stryja Jury Kurosolika wójta gminy Upor na Węgrzech ściągnięte były.
- „ 171. Gmina Podgórze, przez p. Zatorskiego, o uwzględnienie prośby wniesionej w r. 1878 do Wysokiego Sejmu w sprawie zwolnienia gminy od obowiązku do prestacyi drogowej.
- „ 172. Wydział powiatowy Mościska, przez p. Smarzewskiego, popiera petycją Wydziału powiatowego w Lisku, o zaprowadzenie oszczędności w wydatkach przy układaniu budżetu krajowego.
- „ 173. Nauczyciele okręgu szkolnego samborskiego, przez p. Romauowicza, o zarządzenie, by im zaległą pensją wypłacono i aby takową w przyszłości regularnie podejmować mogli.
- „ 174. Wydział powiatowy Brody, przez p. Hausnera, z petycją gminy tamtejszej, o założenie w Brodach filii banku austro-węgierskiego.
- „ 175. Jaklicz Adolf, geometra, przez p. Grossa o stypendyum w celu wykształcenia się na inżyniera kultury.
- „ 176. Chlibawicki Grzegorz, nauczyciel w Rusiłowiu, przez p. Smolkę o zapomogę.
- „ 177. Myszuga Aleksander, praktykant nauczycielski, przez p. Romanowicza, o zapomogę ua podróż za granicę w celu kształcenia się w śpiewie i muzyce.
- „ 178. Rada powiatowa w Tłumaczu, przez p. ks. Sawę, w sprawie reformy fabrykacyi i sprzedaży soli w Galicyi.
- „ 179. Gmina miasta Sokala przez p. Jana Czaykowskiego o wybudowanie drogi krajowej z Krystynopola do Sokala.
- „ 180. Gminy powiatów brzeskiego i nowosądeckiego w liczbie 23 z 15.000 mieszkańcami przez p. Kitrysa o przyłączenie ich do sądu powiatowego w Czchowie i o utworzenie tegoż sądu.
- „ 181. Mieszczanie miasta Biecza przez p. Józefa Jasińskiego o uchwalenie odłączenia m. Biecza od jego przedmieść i utworzenia dlań wolnej gminy administracyjnej.
- „ 182. Gmina i obszar dworski w Dolinie przez p. ks. Sawę o zaniechanie przymusowego ściągnięcia kwoty 190 złt. 25 ct. za kilkuletnie nieuzasadnione interkalaria szkolne.
- „ 183. Przełożeni korporacyi kominiarskiej we Lwowie, przez p. Hausnera o ochronienie zawodu kominiarskiego od grożącej bliskiej ruiny i upadku przez odpowiedniejsze ustawodawstwo
- „ 184. Wydział krajowy przedkłada petycją Józefa Denesowicza o udzielenie mu veniam studiorum.
- „ 185. Bartkowska Alojza, młodsza nauczycielka szkoły etatowej w Brodach, przez p. Romanowicza, aby prawo pobierania pięcioletniego dodatku przysługiwało wszystkim młodszym nauczycielkom.
- „ 186. Nauczyciele szkół ludowych w Jaśle, przez p. Romanowicza, o podwyższenie płac, przyznanie dodatków pięcioletnich od czasu zamianowania ich i udzielenie dodatku drożyznianego.
- „ 187. Gmina miasta Tarnowa, przez p. Spławińskiego, w sprawie zamierzonego ograniczenia prawa poboru kopytkowego.